

TJÄNSTESKRIVELSE

2016-12-20

Social- och omsorgskontoret

Äldreomsorgsnämnden

Omsorgsnämnden

Revidering av riktlinjer för avgifter inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning

Dnr: OMS 16/098

ÄON 16/090

Sammanfattning av ärendet

Vid nämndens sammanträde 31 maj (ÄON) / 2 juni (OMS) 2016 gav nämnden social- och omsorgskontoret i uppdrag att revidera riktlinjer för avgifter inom äldreomsorgen och handikappomsorgen, antagna 2006-11-30 och reviderade 2007-09-04.

Sedan 2007 har avgiftshanteringen utvecklats och riktlinjerna har nu setts över så att de följer aktuella lagar och föreskrifter.

Syftet med det nya förslaget till riktlinjer är att det ska fungera som ett stöd för avgiftshandläggarna, som de kan ha nytta av i sitt dagliga arbete. Riktlinjerna har därför reviderats såväl språkligt som innehållsmässigt. Även dispositionen och strukturen har omarbetats för att göra dokumentet mer lättillgängligt.

En ändring av reglerna för debitering vid frånvaro har gjorts i syfte att skapa ett mer rättvist system.

I de nuvarande riktlinjerna beräknas avgiften vid frånvaro genom den enskildes avgift divideras med 30 och det beloppet multipliceras sedan med antalet dagar som den enskilde fått hjälp. Detta system medför att den enskilde kan få reduktion av avgift vid kortare frånvaro trots att insatserna har utförts hos brukaren samt att kommunen haft kostnaden för insatserna. Systemet blir orättvist då den enskilde i dessa fall betalar betydligt lägre avgift för de utförda insatserna än vad övriga individer med samma insatser betalar.

Ändringen som gjorts i det nya förslaget till riktlinjer innebär att om den enskilde är borta delar av en månad eller av annan anledning inte får beviljade insatser utförda sker reduktion enbart om kostnaderna för de utförda insatserna inte överskrider kommunens maxtaxa eller den enskildes avgiftsutrymme. Det innebär att den enskilde alltid, oavsett kortare frånvaro, debiteras för utförd tid.

Social- och omsorgskontoret föreslår att nämnden antar kontorets förslag till reviderade riktlinjer för avgifter inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2016-12-20

Förslag till riktlinjer för avgifter inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

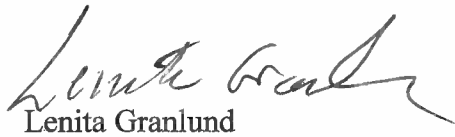
Riktlinjer för avgifter inom äldreomsorgen och handikappomsorgen, daterade 2007-03-01

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser.

Kontorets förslag till nämnden:

Nämnden antar kontorets förslag till reviderade riktlinjer för avgifter inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

Lenita Granlund

Socialdirektör

Tove Bergek

Kvalitetsutvecklare

Handläggare: Tove Bergek

Kvalitetsutvecklare

Staben

Telefon (direkt): 08-523 03 592

E-post: tove.bergek@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Akten

Myndigheten för äldre och personer med funktionsnedsättning

Riktlinjer

- för avgifter inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning

Innehållsförteckning

Allmänt.....	3
Avgiftsbeslut.....	3
Beslutsunderlag.....	3
Uppgiftsvägran.....	3
Avgiftsunderlag.....	4
Beräkning av inkomst.....	4
Inkomster.....	4
Utländska pensioner och ersättningar till krigsinvalidier mm.....	4
Inkomst av kapital.....	4
Beräkning av makars inkomster.....	4
Beräkning av inkomst vid utmätning och skuldsanering.....	4
Förbehållsbelopp.....	5
Minimibelopp.....	5
Lagstadgade minimibelopp i socialtjänstlagen.....	5
Individuellt tillägg.....	5
Individuellt tillägg för mat.....	6
Individuellt tillägg för god man eller förvaltare.....	6
Beräkning av boendekostnaden.....	6
Beräkning av boendekostnad för makar och andra sammanboende.....	7
Jämkning med anledning av dubbla hyreskostnader.....	7
Avgiftsutrymme.....	7
Uträkning av avgiftsutrymme.....	7
Inget eller negativt avgiftsutrymme.....	8
Avgifter.....	8
Maxavgift.....	8
Avgiftsbelagda insatser.....	8
Regler vid start, avslut och uppehåll av insatser.....	9
Regler för ändring av avgifter.....	9
Debitering.....	9

Allmänt

Dessa riktlinjer behandlar avgifter för insatser som beviljats enligt SoL för äldre personer (65 år och äldre) och personer med funktionshinder (yngre än 65 år). Avgifterna regleras i 8 kap. Socialtjänstlagen (SoL).

Av lagen framgår att:

- avgifterna ska vara skäligen,
- avgifterna får inte överstiga kommunens självkostnader,
- avgifterna ska differentieras med hänsyn till den enskildes ekonomiska förhållanden,
- den enskilde ska förbehållas tillräckliga medel för sina normala levnadsomkostnader (förbehållsbelopp).

Avgiftsbeslut

Ett avgiftsbeslut enligt SoL baseras på en individuell ekonomisk utredning med syfte att fastställa den enskildes avgiftsunderlag, faktiska boendekostnad, minimibelopp, med hänsyn tagen till eventuella individuella tillägg och/ eller avdrag, samt förbehållsbelopp.

Ett avgiftsbeslut enligt 8 kap SoL är ett myndighetsbeslut (ex. bistånd enl. 4 kap. SoL). Beslut om avgift ska fattas i samtliga ärenden som rör insatser enligt SoL och som är avgiftsbelagda enligt kommunens avgiftssystem. Den enskilde ska alltid få ett beslut om sin individuella avgift. Om insatserna eller andra faktorer som påverkar avgiftens storlek, förändras fattas nytt avgiftsbeslut. Beslut om avgift fattas enligt 8 kap 2-9 §§ SoL i enlighet med dessa riktlinjer.

Den enskilde kan överklaga beslut om avgift, beräkning av avgiftsunderlag, boendekostnad eller minimibelopp till förvaltningsrätten (16 kap 3 § SoL).

Beslut om avgift enligt 8 kap 2-9 §§ SoL fattas av delegat enligt delegationsordning.

Beslutsunderlag

Vid handläggning av nya ärenden inhämtar handläggare uppgifter från Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och i vissa fall skattemyndigheterna men den enskilde ska inkomma med underlag i form av uppgifter om aktuella inkomster och aktuell boendekostnad. Det är även den enskildes skyldighet att inkomma med nytt underlag vid förändring av de ekonomiska förutsättningarna.

Samtliga avgiftsbeslut för pågående avgiftsbelagda insatser revideras årligen. Nya avgiftsbeslut fattas efter att systemet uppdateras med hänsyn till nytt prisbasbelopp, nya avgifter och ny inkomstuppgifter från Försäkringskassan och Pensionsmyndigheterna

Uppgiftsvägran

Den enskilde som inte lämnar uppgifter för avgiftsprövningen debiteras högsta avgift till dess att inkomst och uppgiftblanketten lämnats. Den enskilde har 10 dagar på sig att inkomma med uppgifter. Inkommer den enskilde med uppgifterna senare registreras de då och den enskildes avgift kan komma att ändras från och med den månad de inkommer till myndigheten.

Avgiftsunderlag

Beräkning av inkomst

Med avgiftsunderlag avses den inkomst den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna, fördelad med lika belopp per månad. Inkomsten ska enligt 8 kap 4 § SoL beräknas med tillämpning av 102 kap 29 § 1, 2, 4 och 5 socialförsäkringsbalken (SFB).

Inkomster

Med inkomst avses alla former av pensioner såsom garantipension, tjänstepension, tilläggs pension, och privata pensionsförsäkringar m.fl. Vidare beaktas aktuella inkomster av tjänst, näringsverksamhet, kapitalinkomster och livränta vid avgiftsunderlaget. Inkomsten beräknas *före* skatt.

Även vissa skattefria inkomster räknas som inkomst och ska tas med i avgiftsunderlaget. Bostadsbidrag, bostadstillägg för pensionärer (BTP) och särskilt bostadstillägg för pensionärer (SBTP), kommunalt bostadsbidrag för handikappade (KBH), äldreförsörjningsstöd (ÄFS) och andra månadsvis regelbundna bidrag räknas som inkomst (dock inte; handikappersättning, försörjningsstöd, assistansersättning, barnbidrag samt ersättning som betalas ut från kapitalförsäkringar).

I de fall den enskilde sökt men ännu inte fått beslut om bostadsbidrag, bostadstillägg eller KBH kan detta inte medräknas i avgiftsunderlaget. Om den enskilde senare beviljas bostadsbidrag eller bostadstillägg retroaktivt, kan detta räknas med som en inkomst från den dag uppgiften inkommer till myndigheten.

Utländska pensioner och ersättningar till krigsinvalidier mm.

I regel räknas utländska pensioner som inkomst. Omkostnader för vård, omsorg och boende med heldygnsomsorg kan under vissa förutsättningar debiteras finska staten genom Statskontoret i Helsingfors (SKL Cirkulär 2001:86).

Skadestånd som betalas ut av svenska staten räknas inte som inkomst. Detsamma gäller även ersättning till offer för nationalsocialistisk förföljelse. (SFS 1956:29)

Inkomst av kapital

Kapitalvinster avser alla typer av skattepliktiga ränteinkomster, utdelningar och kapitalvinster vid försäljning av tillgångar. Det framgår av den enskildes deklaration vad som är kapitalinkomster. Ett eventuellt underskott av kapital minskar inte avgiftsunderlaget storlek.

Beräkning av makars inkomster

Som huvudregel räknas makars inkomster samman och fördelas med hälften vardera. Andra sammanboendes inkomster räknas var för sig.

Beräkning av inkomst vid utmätning och skuldsanering

Vid utmätning och skuldsanering ser Kronofogdemyndigheten till att den enskilde förbehålls utrymme att kunna betala sin avgift för hemtjänst eller andra insatser till kommunen. Således ska den enskildes beräknade inkomst före utmätning av lön eller skuldsanering hos Kronofogdemyndigheten ligga till grund för avgiftberäkningen.

Förbehållsbelopp

Med förbehållsbelopp avses det belopp som den enskilde ska förbehållas av sina egna medel innan individuell avgift för hemtjänst, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård fastställs. Den enskildes förbehållsbelopp uppgår till summan av den enskildes minimibelopp och dennes boendekostnad.

Minimibelopp

Minimibeloppets nivå bestäms utifrån prisbasbeloppet som årligen fastställs av regeringen, enligt lagen om allmän försäkring (1962:381). Minimibeloppet ska täcka normalkostnader för:

- livsmedel, alla måltider,
- kläder, skor, fritid och hygien,
- förbrukningsvaror,
- dagstidning, telefon,
- Radio- och TV-avgift,
- möbler och husgeråd,
- hemförsäkring,
- hushållsel,
- resor (inkl. färdtjänst)
- tandvård,
- öppen hälso- och sjukvård,
- läkemedel

Kostnaderna för dessa poster utgår från konsumentverkets beräkningar av skäliga levnadskostnader.

Lagstadgade minimibelopp i socialtjänstlagen

Minimibeloppet ska enligt 8 kap 7 § SoL utgöra lägst en tolfte del av

- 1,3546 gånger prisbasbeloppet för ensamstående eller
- 1,1446 gånger prisbasbeloppet för var och en sa sammanlevande makar eller sambor.

Vid beräkning av avgifter för personer som är under 65 år är minimibeloppet 10 % högre.

Minimibeloppet för makar som inte delar hushåll beräknas på samma sätt som för ensamstående.

Individuellt tillägg

Det kan finnas särskilda omständigheter när den enskilde har fördyrade levnadsomkostnader inom ramen för de poster som det lagstadgade minimibeloppet ska täcka. Det kan också förekomma att den enskilde därutöver, av olika skäl, har andra levnadsomkostnader än dessa (8 kap. 8 § SoL).

I dessa fall ska nivån på minimibeloppet höjas i skälig omfattning under förutsättningar att:

- Kostnaden är av den karaktären att den bör tillgodoses inom ramen för minimibeloppet
- Kostnaden är av varaktig karaktär

- Kostnaden får ej understiga 200 kr/ månad

En förutsättning för att individuellt tillägg ska bli aktuellt är att den enskilde lämnat uppgifter för avgiftsprövning.

Individuellt tillägg görs som regel när:

- Mat erhålls via hemtjänst, i särskilt boende, i korttidsboende eller i dagverksamhet
- Hushåll med barn under 18 år

Det finns också individuella tillägg som kräver en ansökan från den enskilde. Dessa tillägg görs efter prövning av handläggare:

- Kostnader för god man och förvaltare
- Underhållsbidrag som betalas ut till den enskildes barn: Kostanden ska alltid styrkas av intyg från försäkringskassan.
- Fördyrad kost på grund av specialkost (om detta inte täcks av handikappersättning eller ingår i högkostnadsskyddet). Kostnaderna ska alltid styrkas med läkarintyg och kvitton.
- Kostnader för personliga hjälpmedel (om detta inte täcks av handikappersättning eller ingår i högkostnadsskyddet). Kostnaderna ska alltid styrkas med läkarintyg och kvitton.
- Kostnader till följd av funktionsnedsättning (om detta inte täcks av handikappersättning eller ingår i högkostnadsskyddet). Kostnaderna ska alltid styrkas med läkarintyg och kvitton.
- Kostnader för dubbla hyror i samband med avyttring av hyresrätt eller vid provboende för den som beviljats parboende.

Individuellt tillägg för mat

Individuellt tillägg görs som regel om den enskilde är beviljad:

- matalådor som levereras i ordinärt boende
- korttidsboende
- särskilt boende
- dagverksamhet

Det individuella tillägget ska kompensera för de fördyrade matkostnader som insatserna medför. Tillägget görs utifrån ett schablonbelopp och oberoende av kostnadens storlek, dvs. den kan vara lägre än 200 kr per månad.

Individuellt tillägg för god man eller förvaltare

Om den enskilde själv betalar arvode/omkostnad för god man eller förvaltare görs ett individuellt tillägg som motsvarar den enskildes faktiska kostnad för arvodet/ omkostnaden (dvs. årskostnaden dividerat med 12). Den enskilde måste styrka kostnaden genom att lämna kopia på utdrag från överförmyndarnämnden.

Beräkning av boendekostnaden

Boendekostnaden är en del av den enskildes förbehållsbelopp och kan ha stor betydelse för den enskildes avgift. Det är därför viktigt att uppgift om boendekostnaden stämmer. Vid beräkning av den enskildes boendekostnad tillämpas Pensionsmyndighetens regler för bostadstillägg till

pensionärer m fl. Vid beräkning av kostnader för uppvärmning av bostad och vatten samt övrig drift tillämpas i första hand Pensionsmyndighetens schablonbelopp (PFS 2015:6).

Om det kan verifieras att den enskildes faktiska boendekostnad inte överensstämmer med uträkning i enlighet med Pensionsmyndighetens schablonbelopp, ska den enskildes faktiska boendekostnad ligga till grund för beräkning av dennes förbehållsbelopp. Som huvudregel ingår uppvärmning av bostad och vatten i hyran eller månadsavgiften, medan kostnaden för hushållsel normalt inte ingår. Undantag från huvudregeln förekommer dock. Då den enskilde har lån för sin bostad räknas 70 % av räntekostnaden som månadsavgift.

Olika beräkningar av boendekostnaden görs för:

- Hyresrätt
- Bostadsrätt
- Villa

Beräkning av boendekostnad för makar och andra sammanboende

Boendekostnaden fördelas lika mellan den enskilde och övriga vuxna personer som denne eventuellt delar bostaden med (t.ex. make/maka, sambo eller andra vuxna personer).

Jämkning med anledning av dubbla hyreskostnader

I vissa fall är det inte möjligt för den enskilde att säga upp hyreskontrakt för sin tidigare bostad i direkt anslutning till inflytt till särskilt boende med hyreskontrakt.

Den enskilde kan då ansöka om jämkning av omsorgsavgiften i maximalt tre månader. Det gäller endast om den enskilde inte har kontanter eller lätt realiserbara tillgångar (aktier, fonder, obligationer mm) som överstiger två prisbasbelopp.

Om den enskilde beviljats plats på särskilt boende och dennes make/ maka/ sambo, i enlighet med 4 kap 1c § beretts möjlighet att flytta med kan maken/ makan/ sambon välja att provbo på boendet under maximalt sex månader. Under denna tidsperiod görs ett tillägg för dubbla hyror.

Avgiftsutrymme

Genom att lägga ihop bostadskostnaden, det lagstadgade minimibeloppet samt i förekommande fall individuellt tillägg och/ eller avdrag får man fram förbehållsbeloppet. Förbehållsbeloppet dras sedan av från den sammanlagda inkomsten efter skatt, kyrkoskatt, begravningsavgift samt eventuellt bostadstillägg. Den återstående summan utgör den enskildes avgiftsutrymme och bestämmer vilken avgift som kan tas ut av den enskilde.

Uträkning av avgiftsutrymme

+nettoinkomst (efter skatt) per månad	
+nettoinkomst(efter skatt) av kapital per månad	+minimibelopp
+ev. bostadstillägg	+ev. individuellt tillägg
+ev. andra skattefria inkomster	+bostadskostnad
Summa = avgiftsunderlag	Summa = förbehållsbelopp

avgiftsunderlag

-förbehållsbelopp

Summa = avgiftsutrymme

Inget eller negativt avgiftsutrymme

I de fall den enskilde har 0 kronor eller ett negativt avgiftsutrymme, innebär det att ingen omsorgsavgift kan tas ut. Avgiften för mat påverkas inte av avgiftsutrymmet. Handläggaren är då skyldig att informera den enskilde om möjligheten att söka försörjningsstöd enligt SoL eller äldreomsorgsbidrag (ÄFS) hos Pensionsmyndigheten.

Avgifter

Maxavgift

I 8 kap. 5 § SoL, regleras en högsta avgift för hemtjänst i ordinärt och särskilt boende, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård. Avgifterna baseras i lagen på andel av prisbasbeloppet. I SoL finns också ett högkostnadsskydd i form av högsta avgift för boende som får debiteras i de fall boendekostnaden inte ska fastställas som hyra, dvs. bostad som inte omfattas av hyreslagen.

Avgiftsbelagda insatser

Avgift debiteras för följande biståndsbedömda insatser:

- Trygghetslarm
- Hemtjänst
- Leverans av matlådor
- Dagverksamhet
- Korttidsboende
- Hjälp i hemmet i form av personligt utformat stöd
- Avlösarservice för personer 65 år och äldre
- Boendeavgift om eget hyreskontrakt inte finns
- Snöskottning/ halkbekämpning

Oavsett insatsernas omfattning kan den enskilde aldrig debiteras högre avgift för insatserna än den lagstadgade maxtaxan. Det finns dock avgifter som undantas detta. Dessa är:

- Färdiglagade matportioner
- Mat på särskilt boende
- Förbrukningsarticklar i permanent vård- och omsorgsboende
- Mat på korttidsboende
- Vid dödsfall på särskilt boende eller korttidsboende debiteras dödsboet för bårtransport.

Avgiften för ovanstående insatser fastställs årligen av kommunfullmäktige i beslut om Mål och Budget.

Följande biståndsbedömda insatser är avgiftsfria:

- Ledsagning (om detta är enda insatsen)

- Avlösarservice upp till 8 timmar per månad (för personer över 65 år)
- Boendestöd inom psykiatri
- Digitalt trygghetsstöd

Regler vid start, avslut och uppehåll av insatser

För trygghetslarm och snöskottning/ halkbekämpning betalas hel månadsavgift oavsett när i månaden insatsen påbörjas eller avslutas.

Den enskilde betalar alltid för utförd tid. Om den enskilde är borta delar av en månad eller av annan anledning inte får beviljade insatser utförda kan detta innebära att avgiften reduceras. Reduktion sker enbart om kostnaderna för de utförda insatserna inte överskrider kommunens maxtaxa eller den enskildes avgiftsutrymme.

Kostnaden för mat reduceras alltid vid sjukhusvistelse och även vid övrig bortovaro, under förutsättning att den enskilde anmäler bortovaron till handläggare minst sju dagar i förväg.

Regler för ändring av avgifter

När avgiften beslutas ska alltid minimibeloppet bevakas. Om minimibeloppet inte uppnås ska avgiften sänkas. Det är kommunens skyldighet att besluta omnedsättning av avgiften. Den enskilde har rätt att få en individuell prövning. Skälen till individuell prövning kan exempelvis vara dubbla bostadskostnader och hänsyn till kvarboende makes ekonomi.

Den enskilde är skyldig att anmäla förändrade inkomst- förmögenhets- och bostadsförhållanden. Kommunen kan kontrollera de uppgifter som är offentliga hos andra myndigheter. Efter kontroll kan avgiften ändras.

Ändring av avgiften sker månaden efter det att förhållandena som påverkat avgiften förändras.

Debitering

Alla avgifter debiteras månadsvis i efterskott utom hyror som debiteras månadsvis i förskott.

Debitering av mat och hemtjänstavgifter sker månadsvis i efterskott. Kommunen fattar årligen beslut om vilken som är den lägsta avgift som kan faktureras per månad. Vid små avgiftsbelopp kan fakturering göras för en längre period.

Avgift för betalningspåminnelse tas ut enligt gällande förordning. Vid försenad betalning utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen.

Riktlinjer för avgifter inom äldreomsorgen och handikappomsorgen

den 1 mars 2007

2006-10-30

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ALLMÄNT	3
AVGIFTER OCH HEMTJÄNSTBEGREPP	4
INKOMSTBEGREPP	5
FÖRBEHÅLLSBELOPP	6
REGLER VID START, AVSLUT OCH UPPEHÅLL AV INSATSER.....	7
REGLER FÖR ÄNDRING AV AVGIFTER.....	7
FÖRBRUKNINGS- OCH HYGIENARTIKLAR I ÄLDREBOENDE.....	8
BOENDEAVGIFT OM EGET HYRESKONTRAKT INTE FINNS.....	9
ÖVRIGA AVGIFTER	10
DEBITERINGSRUTINER.....	11
ALLMÄNNA BESTÄMMELSER	11

Allmänt

Dessa riktlinjer för avgifter inom äldre- och handikappomsorgen gäller alla som har ett biståndsbeslut enligt Socialtjänstlagen (SoL). Därutöver utarbetas årligen tillämpningsanvisningar av respektive kontor där aktuella belopp framgår.

Beräkningsgrunden för varje avgift framgår i detta dokument i en ruta i anslutning till det som behandlas i respektive avsnitt.

Avgifterna för insatserna styrs av SoL. Av lagen framgår att:

- avgifterna ska vara skäliga
- avgifterna får inte överstiga kommunens självkostnader
- avgifterna får differentieras med hänsyn till den enskildes ekonomiska förhållanden
- den enskilde ska förbehållas tillräckliga medel för sina normala levnadsomkostnader

Avgiften bestäms av avgiftsutrymmet och inte av hjälpens omfattning.

Avgiftsutrymmet är aktuell inkomst reducerad med

- skatt
- bostadskostnad
- minimibelopp (fastställs årligen)
- begravningsavgift
- avgift till trossamfund, gäller de samfund som via Skatteverket får in sina medlemsavgifter. (År 2006 är det Svenska kyrkan, Evangeliska frikyrkan, Frälsningsarmén, Metodistkyrkan i Sverige, Romersk-katolska kyrkan, Svenska Alliansmissionen, Svenska Baptistsamfundet, Svenska Missionskyrkan.)

Den högsta hemtjänstavgift som kan tas ut bestäms årligen och uppgår för år 2006 till 1 588 kronor per månad.

Maximal hemtjänstavgift beräknas: 48 % av gällande prisbasbelopp (pbb) dividerat med 12.

Högsta hemtjänstavgift fastställs årligen av Socialstyrelsen.

Avgifter och hemtjänstbegrepp

Hemtjänst innefattar dels insatser av servicekaraktär och dels insatser som är mer inriktade mot personlig omvårdnad, i eget boende eller inom särskilt boende inklusive korttidsvistelse.

Serviceinsatser är exempelvis praktisk hjälp med hemmet skötsel, att gå ärenden, tillredning av måltider och distribution av färdiglagad mat.

Personlig omvårdnad är exempelvis hjälp att äta och dricka, klä sig, förflytta sig, personlig hygien samt olika trygghetsinsatser.

Avgift tas ut för hemtjänst och för följande biståndsbedömda insatser:

- matdistribution
- färdiglagade matportioner
- matabonnemang på särskilt boende
- förbrukningsartiklar i permanent äldreboende
- mat vid korttidsvistelse
- trygghetslarm
- dagverksamhet ???
- korttidsvistelse
- ev mat vid dagverksamhet
- turbundna resor
- snöskottning/halkbekämpning
- hjälp i hemmet i form av personligt utformat stöd
- avlösarservice för personer 65 år och äldre vid mer än 8 timmar
- boendeavgift om eget hyreskontrakt inte finns

Halv avgift betalas för:

- biståndsbedömd dagverksamhet inklusive resor
- snöskottning/halkbekämpning, debiteras säsongen november-mars. Avgift debiteras för hela säsongen oavsett om det funnits behov av snöskottning eller inte.
- Dagverksamhet

Avgiftsfritt är följande biståndsbedömda serviceinsatser:

- ledsagning, om man inte har hemtjänst i övrigt
- avlösarservice för personer under 65 år om man inte har hemtjänst i övrigt
- boendestöd inom psykiatri
- telefontjänst, dvs. daglig telefonkontakt från hemtjänsten
- öppen dagverksamhet, eventuell förtäring betalas av den enskilde

Oavsett olika kombinationer av insatser kan avgiften vara högst hel hemtjänstavgift (1 588 kronor/månad år 2006).

Självkostnad för hemtjänsttimme

Kommunfullmäktige fastställer årligen kommunens självkostnad för en hemtjänsttimme och för år 2006 är den 282 kronor per timme. Hemtjänstavgift beräknas alltid utefter avgiftsutrymmet. I undantagsfall är omfattningen av hjälpen sådan att avgiftsutrymmet är högre än självkostnaden, i de fallen beräknas den enskildes hemtjänstavgift efter kommunens självkostnad per hemtjänsttimme.

Självkostnaden för en hemtjänsttimme fastställs årligen av kommunfullmäktige i beslut om Mål&Budget.

Inkomstbegrepp

Som underlag för avgiftsberäkning räknas alla skattepliktiga inkomster dvs. inkomst av tjänst, näringsverksamhet och kapital.

Avgiftsunderlag är även bostadsstöd och övriga inkomster.

De inkomster som uppges ska vara för innevarande år, förutom inkomst av kapital som avser föregående år.

Förmögenhet är inte avgiftsgrundande.

Som inkomst räknas inte:

- vårdbidrag
- handikappersättning
- assistansersättning
- barnbidrag
- statligt studiestöd i form av förlängt barnbidrag och studiehjälp
- barntillägg till garantipension
- ersättning för barn i familjehem (omkostnadsdelen)
- hemsjukvårdsbidrag

Avgifterna ska beräknas på nytt om något som påverkar avgiftens storlek har ändrats. Den enskilde ska underrättas om att avgiften ändras om inte förändringen enbart beror av förändrat prisbasbelopp.

För makar och registrerade partners ska inkomsten beräknas utgöra hälften av deras sammanlagda inkomster. Motsvarande gäller inte sambos inkomster dock ska hyran delas på.

Förbehållsbelopp

Förbehållsbeloppet omfattar minimibelopp och bostadskostnad.

Minimibeloppet ska täcka den enskildes normala levnadsomkostnader för:

- livsmedel
- kläder/skor
- fritid
- hygien
- dagstidningar, telefon, TV-avgift
- hemförsäkring
- hälso- och sjukvård
- tandvård
- hushållsel
- förbrukningsvaror
- resor
- möbler, husgeråd
- läkemedel

Minimibeloppet är knutet till prisbasbeloppet som justeras årligen. Minimibeloppet varierar beroende på familjesituation och ålder. Nedanstående belopp gäller för år 2006.

Minimibeloppet för ensamstående:

65 år och äldre	4 281 kr.
19-64 år	4 709 kr.

Minimibeloppet för makar, sambo och registrerade partners:

65 år och äldre, per person	3 586 kr.
19-64 år, per person	3 945 kr.

Om en av dem bor i särskilt boende räknas minimibeloppen som för ensamstående för var och en.

Minimibeloppet kan sänkas efter individuell prövning. Om någon del av levnadsomkostnaderna ingår i avgiften för hemtjänst och dagverksamhet om kostnaden ingår i avgift/hyra för särskilt boende eller om någon del av levnadsomkostnaderna ges kostnadsfritt, kan minimibeloppet sänkas med motsvarande summa

Minimibeloppet kan höjas efter individuell prövning. Kommunen har skyldighet att utreda om behov av ett högre minimibelopp finns om den enskilde begär det. Minimibeloppet ska höjas om den enskilde av *särskilda omständigheter* har kostnader av *varaktig karaktär* och behovet avser ett *väsentligt belopp*.

- Särskilda omständigheter prövas utifrån den enskildes situation.
- Varaktig karaktär innebär att kostnaderna måste bestå under minst sex månader.
- Väsentligt belopp betyder att kostnaderna ska vara högre än 200 kronor per månad.

Minimibelopp beräknas:

För ensamstående över 65 år: 1,294 multiplicerat med gällande pbb dividerat med 12

För makar, sambo och registrerade partners över 65 år: 1,084 multiplicerat med gällande pbb dividerat med 12

För personer under 65 år gäller ovanstående plus 10 %.

Minimibeloppet fastställs årligen av Socialstyrelsen.

Bostadskostnaden för egna hem räknas enligt Försäkringskassans bostadskostnadsregler,

Den faktiska hyran eller månadsavgiften för bostaden räknas, minus bostadsbidrag eller bostadstillägg för pensionärer. Om el ingår i hyran görs ett schablonavdrag.

Då en av makarna, sambos eller registrerade partners flyttar till en särskild boendeform från en gemensamt ägd fastighet/bostadsrätt räknas nettobostadskostnaden för hemmavarande.

Fastighetsskatt och förmögenhetsskatt för permanentboende och fritidshus räknas från bruttoinkomsten.

Regler vid start, avslut och uppehåll av insatser

När hjälpen startar eller avslutas debiteras en trettiondel av månadsavgiften multiplicerat med det antal dagar man fått hjälp. För trygghetslarm betalas hel månadsavgift oavsett när trygghetslarmet har installerats.

Om den enskilde, minst sju dagar i förväg, avsäger sig hemtjänst sju kalenderdagar eller mer reduceras avgiften motsvarande antal dagar som man avlagt sig hjälpen. Avgiften reduceras med en trettiondel av månadsavgiften multiplicerat med det antal dagar man avlagt sig hjälpen.

Vid sjukhusvistelse reduceras hemtjänstavgiften och matkostnad i särskilt boende med belopp motsvarande antalet hela dagar. Avgiften reduceras med en trettiondel av månadsavgiften multiplicerat med antal dagar sjukhusvistelse.

Regler för ändring av avgifter

När avgiften beslutas ska alltid minimibeloppet bevakas, om minimibeloppet inte uppnås ska avgiften sänkas. Det är kommunens skyldighet att besluta om nedsättning av avgiften. Den enskilde har alltid rätt att få en individuell prövning. Skälen till individuell prövning kan exempelvis vara dubbla bostadskostnader och hänsyn till kvarboende makes ekonomi.

Den enskilde är skyldig att anmäla förändrade inkomst-, förmögenhets- och bostadsförhållanden. Kommunen kan kontrollera de uppgifter som är offentliga hos andra myndigheter. Efter kontroll kan avgiften ändras.

Ändring av avgiften sker månaden efter det att förhållandena som påverkat avgiften har förändrats.

Förbruknings- och hygienartiklar i äldreboende

Den enskilde som bor permanent i äldreboende har stort inflytande över utrustning och möblering.

Den enskilde ska själv stå för:

- möbler, armaturer, gardiner, mattor, och övrigt som behövs i ett hem (ej dammsugare)
- täcke, kuddar, lakan, handdukar
- hälsa- och hygienartiklar, exempelvis tvål, tandkräm, schampo, hudkrämer
- flyttstädning

Äldreboendet ser till att förbrukningsmaterial finns och det är exempelvis:

- tvätt- och sköljmedel
- tvättlappar
- städmaterial
- rengöringsmedel
- toalett- och hushållspapper
- soppåsar
- glödlampor

Avgiften för förbruknings och hygienartiklar fastställs enligt Konsumentverkets normer. För år 2006 är avgiften 100 kronor/månad.

Om den enskilde önskar kan egen säng och madrass tas med under förutsättning att arbetsmiljöns krav kan tillgodoses. I annat fall ska äldreboendet se till att det finns säng och madrass.

Konsumentverkets normer används för beräkning av avgiften för förbruknings- och hygienartiklar.

Kommunfullmäktige beslutar i Mål&Budget om hur avgiften ska beräknas.

Boendeavgift om eget hyreskontrakt inte finns

Huvudprincipen är att den som bor i särskild boendeform betalar hyra för lägenheten/rummet. I de fall boendekostnaden i särskild boendeform inte fastställs som hyra är högsta avgiften som får debiteras 1 654 kronor per månad för år 2006.

Boendeavgiften ingår i avgiftsutrymmet och kan reduceras för att garantera förbehållsbeloppet.

Hemtjänstavgift och matabonnemang ska debiteras lika som på kommunens egna särskilda boendeformer.

Personer som förväntas komma tillbaka till sin ordinarie bostad och därför har kvar kostnaden för den, ska inte debiteras någon ytterligare bostadskostnad.

Högsta avgift för boendeavgift om eget hyreskontrakt inte finns beräknas med 50 % av gällande pbb dividerat med 12.

Högsta avgift för boendeavgift fastställs årligen av Socialstyrelsen

Övriga avgifter

Mat

Avgifter för mat tas ut sedan hänsyn tagits till avgiftsutrymmet. Högsta avgift för mat på särskilt boende är 2 349 kronor per månad år 2006.

I minimibeloppet ingår livsmedelskostnad enligt konsumentverkets normer. Avgiften för mat reduceras om livsmedelsdelen i minimibeloppet inte uppnås på grund av den enskildes inkomster och utgifter.

Avgift för mat på dagverksamhet

Avgift för frukost, mellanmål och lunch är 57 kronor per besöksdag år 2006.

Korttidsvistelse.

Den enskilde betalar matkostnad och hemtjänstavgift för vistelsetiden. Om den enskilde har hemtjänst i sin ordinarie bostad är hemtjänstavgiften densamma oavsett om man får hjälpen i korttidsvård eller i ordinarie bostad. Om den enskilde får korttidsvård och inte har hemtjänstinsatser i övrigt debiteras hemtjänstavgift och mat med 1/30 per vistelsedag. Debitering sker för både in- och utskrivningsdagen.

Trygghetslarm.

För trygghetslarm betalas en fast avgift varje månad. Hel månadsavgift betalas även om man har larmet del av månaden. Får år 2006 är avgiften 154 kronor per månad.

Turbunden resa.

Avgift för turbunden resa motsvarar kostnaden för SL-kort för pensionärer, om man inte har andra avgifter för hemtjänst.

Transport av avliden

Avgift för transport av avliden person från särskilt boende till bårhus är 750 kronor år 2006.

Avgift för mat på särskilt boende beräknas: 71 % av gällande pbb dividerat med 12.

Avgift för trygghetslarm beräknas: 4,65 % av gällande pbb dividerat med 12.

Avgift för transport av avliden person från särskilt boende till bårhus får maximalt uppgå till 5 % av prisbasbeloppet, exakt belopp fastställs efter upphandling.

Kostnaden för frukost och mellanmål på dagverksamhet beräknas i enlighet med kostnader för livsmedel enligt Konsumentverket normer och Svenska Kommunförbundets cirkulär 2001:149. Avgift för lunch är samma som avgift för lunch som distribueras till ordinärt boende.

Ovanstående avgifter fastställs årligen av kommunfullmäktige i beslut om Mål&Budget.

Debiteringsrutiner

Alla avgifter debiteras månadsvis i efterskott utom hyror som debiteras månadsvis i förskott.

Kommunfullmäktige beslutade i mars 1999 att övergång till förskottshyra skulle ske successivt från och med den 1 maj 1999. För hyresgäster som tecknat hyreskontrakt med kommunen före denna tidpunkt sker debitering av hyror månadsvis för innevarande månad.

Debitering av mat- och hemtjänstavgifter sker månadsvis i efterskott. Kommunen beslutar årligen om vilken lägsta avgift som faktureras per månad.

Vid små avgiftsbelopp kan fakturering göras för en längre period.

Avgift för betalningspåminnelse tas ut enligt gällande förordning. Vid försenad betalning utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen.

Allmänna bestämmelser

Beslut om avgifter, avskrivning och justering

Allmän årlig omprövning av inkomster och avgifter

En allmän omprövning av inkomster och avgifter ska normalt ske en gång årligen med tillämpning av ändrade prisbasbelopp, skattebestämmelser, inkomst- och förmögenhetsuppgifter mm per den 1 mars utan retroaktivitet från årets början.

Fastställande av avgifter och minimibelopp

Avgifter och minimibelopp knutna till prisbasbeloppet beräknas årligen. Minimibelopp för matabonnemang i särskilt boende, matdistribution i ordinärt boende och mat i dagverksamhet räknas om årligen enligt Konsumentverkets normer för livsmedel. Minimibelopp för barnfamiljer räknas om årligen enligt Konsumentverkets normer. I de tillämpningsanvisningar som respektive kontor fastställer årligen beräknas minimibeloppen utifrån de senast aktuella normerna från Konsumentverket. Övriga avgifter fastställs av kommunfullmäktige.

Överklagande

Individuella beslut som rör avgifternas storlek kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol genom förvaltningsbesvär. (SoL 16 kap. 3 §). Rätten att överklaga med förvaltningsbesvär gäller den som beslutet berör.

Uppgifter som kan överklagas är:

- avgiftsunderlaget enligt 8 kap. 4 § SoL,
- förbehållsbeloppet enligt 8 kap. 6-8 §§ SoL och
- fastställd avgift enligt 8 kap. 5 § SoL

Kommunfullmäktiges beslut om avgiftstaxa kan bli föremål för laglighetsprövning, så kallat kommunalbesvär enligt kommunallagen. (Kommunallagen 10 kap.)